HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז דאמר[פ] רבי יוחנן משום רבי שמעון בן [ג]יוחי כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר אמר ר' יצחק בן זעירא ואיתימא שמעון נזירא מאי קראה [1]וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים כבמור של ענבים מה כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב אף תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפיהם בעוה"ז שפתותיהם דובבות בקבר: אחד בן ט' שנים וכו': ורמינהו [א]בן [ב]עשרים שנה שלא הביא שתי שערות יביאו ראיה שהוא בן עשרים והוא הסרים לא חולץ ולא מייבם בת עשרים שנה שלא הביאה שתי שערות יביאו ראיה שהיא בת עשרים והיא האילונית לא חולצת ולא מתייבמת הא אתמר עלה א"ר שמואל בר יצחק אמר רב [2]והוא שנולדו לו סימני סרים אמר רבא דיקא נמי דקתני והוא הסרים שמע מינה וכי לא נולדו לו סימני סרים עד כמה תני דבי רבי חייא [3]עד רוב שנותיו כי אתו לקמיה [ד]דרבא אי כחוש אמר להו זילו אבריוהו ואי בריא אמר להו זילו אכחשוהו דהני סימנין זמנין [ה]דנתרי מחמת כחישותא וזמנין דנתרי מחמת בריותא:

הדרן עלך האשה רבה

נושאין [ו]על האנוסה ועל המפותה [ח]האונס והמפתה על הנשואה חייב [ט]נושא [י]אדם אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת בנו רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת אביו: **גמ'** תנינא להא דת"ר אנס אשה מותר לישא נשא אשה אסור לישא בתה ורמינהו [כ]הנטען מן האשה אסור באמה ובבתה ובאחותה [כא]מדרבנן וכל היכא דאיכא איסורא מדרבנן תני נושאין לכתחלה כי תנן מתניתין [כב]לאחר מיתה מנא הני מילי דת"ר בכולן נאמר שכיבה וכאן נאמר קיחה לומר לך דרך ליקוחין אסרה תורה א"ל רב פפא לאביי אלא מעתה גבי אחותו דכתיב [2]איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו הכי נמי דרך קיחה הוא דאסור דרך שכיבה שרי א"ל ליקוחין כתיבי בתורה סתם הראוי לקיחה קיחה הראוי לשכיבה שכיבה רבא אמר אנס אשה מותר לישא בתה מהכא [כג]כתיב [3]ערות בת בנך או בת בתך לא תגלה הא בת בנה דידה ובת בתה דידה גלי וכתיב [4]ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה לא תקח הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין איפוך אנא עריות שאר כתיב בהו בנשואין איכא שאר באונסין ליכא שאר: רבי יהודה אוסר באנוסת אביו וכו': אמר רב גידל אמר רב מאי [כד]טעמא דרבי יהודה דכתיב [5]לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו כנף אביו לא יגלה וממאי דבאנוסה כתיב [כה] דכתיב מעילויה דקרא [6]ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף ורבנן אי הוה סמיך ליה כדקאמרת השתא דלא סמיך ליה מיבעי ליה לכדרב ענן דאמר רב ענן אמר שמואל בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר ומאי כנף אביו כנף הראוי לאביו לא יגלה ותיפוק ליה משום דודתו לעבור עליה בשני לאוין ותיפוק ליה משום יבמה לשוק לעבור עליה בשלשה לאוין ואיבעית אימא לאחר מיתה אח

שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז. שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי: **דובבות.** נעות לשון [ז]דבר שמרמים ומבלבן: **כומר.** כלי שמניחין בו ענבים עד שמתממיין ויינו נוח לנאת כמו מכמר: **דובב.** היין רוחש ונע ויולא למעלה. דובב פריט"ה: **לא חולץ ולא מייבם.** דלאו בר אוקומי שם לאחיו הוא: אלמא כגדול משיב ולא אמרינן קטן הוא וימתינו לו: **והוא שנולדו לו.** הא דקתני דחשבינן ליה כגדול כגון שנולדו לו סימני סרים דמוכחא מילתא דהאי דלא מייתי משום דסרים הוא אבל כל כמה דלא חזינן ביה סימני סרים תלינן ביה קטנות וחיישינן דלמא אתו: **עד כמה.** גידון בקטן: **כי אתו לקמיה דרבא.** בן כ' שלא הביא למבדק אי משום קטנות אי משום סריסות: **אבריוהו.** האכילוהו והשקוהו עד שיהא בריא ושמן:

הדרן עלך האשה רבה

נושאין על האנוסה. לאחר שאנס ופתה את האשה מותר לישא בתה ואמותה ואמה: **ר' יהודה אוסר.** דגמרא מפרש טעמא: **גמ' הנטען.** הנחשד ויצא עליו קול: **מדרבנן.** משום גזירה שמא לאחר שישא את בתה יזנה עם הראשונה והוה אונס ומפתה על הנשואה: **מי נושאין לכתחלה.** בתמיה: **לאחר מיתה.** שמתה האנוסה והמפותה דמו ליכא למגזר מידי: **כלומר נאמר שכיבה.** בכל עריות בפרשה קדושים תהיו[כו] בכלתו ודודתו בזכור ובבהמה: **וקאן.** בראשה ואמה ובקרובות הנאסרות לו מחמת אשתו: **נאמרה קיחה.** אינו [כז]כי יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ) ואשה אל אחותה לא תקח (שם יח): **דרך ליקוחין.** שהיתה לראשונה לקוחתו חייב על השניה כשבא עליה דבשביה ליכא למימר ליקוחין דהא לא תפסי בה קידושין: **הראוי לשכיבה.** היכא דליכא למימר ליקוחין ממש: **ואיפוך אנא.** בת בנך דממעט לבת בנה בנשואתו משתעי ואידך קרא דאסר לבת בנה ואע"ג דלאו מייבה באנוסה מוקמינן ליה: **לאחר מיתה.** שמת אביו דליכא לאו דיבמה לשוק ואוקמא קרא עליה בלאו דכנף הראוי לאביו ובלאו דדודתו: אח

נושאין על האנוסה. אילו דתנא בראשה רבה (לעיל לה.) דאין שכיבת אחותה אוסרתה תנא נמי בהאי פירקא דאם אנס אשה מותר ליבא קרובותיה: **וכל** היכא דאיכא איסורא דרבנן תני נושאין לכתחלה. ה"ה דה"מ למיפרך מבריתא דקתני דמותר אלא דיתא ליה למיפרך ממתניתין:

הראוי לקיחה קיחה. מדלא כתיב בלשון שכיבה משמע דלדרשה דדרך ליקוחין הוא דאתא לכך בא למעט אונסין אבל כי יקח את אחותו התם ליכא למיטעי שר"ל קיחה אלא שכיבה דכ"ע ידעי דאין קדושין תופסין באחותו:

ואיפוך אנא. דאונסין יש לאסור יותר כיון דעבד איסורא ועבר על ומלאה הארץ זמה (ויקרא יט) אבל בנשואין דלא עבד איסורא אין לאסור בקרובותיה:

עריות שאר כתיב בהו. וא"ת כיון דאיסור אשה ובתה מערות אשה ובתה לא תגלה נפקא אימא אלא אסר הכתוב אלא היכא דגלי ערות שתיהן אבל נכנסה לחופה ולא נבעלה מותר לגלות ערות האחרת ואר"י [ט]דסברא היא כיון דכתב שאר בקרא ועל ידי הנישואין באה השאלות:

איבעית אימא לאחר מיתה. וכגון אביו הוא היינו כגון שראוי לאביו בחייו: אח

שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז. [פ] לא חולץ ולא מייבם. קרים לאו בר חליצה דכתיב להקים שם בישראל ואילו לאו בר הכי הוא (נדה מז:) וכל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה (רשב"ם ב"ב קנה:). **והיא האילונית לא חולצת ולא מתייבמת.** ונשאת לכל מי שתרצה, דלחמנא פטרה דכתיב והיה הבכור אשר תלד, פרט לאיילונית שאינה יולדת (נדה מז:). **הדרן עלך האשה רבה**

נושאין על האנוסה ועל המפותה. דלא נאסרו קרובות אשה על האיש אלא אם כן קידשה לראשונה, דאיתות כתיב בה ויקיחה, ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה (לעיל כו.). **נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו.** שלא נאסרה עליו עולמית אלא אשת אביו, דכתיב ערות אשת אביך, ואשת משמע ע"י איתות דקדושין (לעיל ד). **אנוסת בנו ומפותת בנו.** לאו כלום היא, דאין כלה אלא מקודשת ואיתיה לאופה (שם). **אסור באמה ובתה ואחותה.** כדמפרש טעמא לקמן, שמא לאחר שישא את אמה או את בתה תזנה זו עמו, וזנות קמא לא הוה מיתסר בתמה ובקרובותיה, דקי"ל נשאין על האנוסה ועל המפותה, אבל משנשא את אמה ואת בתה עומדת הנטענת הראשונה עליו בכרת, דתנן האומר הנטענת הרי היא לי אלא מאחר מיחר על בתה אלא אם כן ממך היא, ואם אשתך היא אתה מיחסר אף על בת שילדה לאיש אחר (שם וכעי"ז תוגיגה יא:). **השתא** דלא סמיך ליה. דכתיב לא יקח איש את אשת אביו בינתים (לעיל ד).

מסורת הש"ם

פ) סנהדרין 5: ע"ש בכורות לא:, ג) [בסנהדרין 5: איתא יהודא כל מי שנאמרה הלכה בשמו בעולם הזה כו' וע"ע שם ובבכורות לא:], ג) ב"ב קנה: לעיל פ. נדה מז:, ד) [בב"ב שם ובנדה שם איתא רב חייא], ה) [ע' היטיב תוס' ב"ב קנה: ד"ה כמי גרים ר"ת כו'], ו) לעיל ד. בכתוב כא:, ז) לעיל כו. [בוסבפתא פ"ד], ח) לעיל כב:, ט) לעיל ד. [מט.], י) ס"א דבב, כ) [ויקרא כ], כא) ל"ל אשר,

תורה אור השלם

1. וְחִכֵּךְ כַּיַּיִן הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים:
שיר השירים ז י

2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:
ויקרא כ יז

3. עֶרְוַת בַּת בִּנְךָ אוֹ בַת בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן כִּי עֶרְוָתְךָ הֵנָּה:
ויקרא יח י

4. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֶּה אֶת בַּת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שְׁאֵרָה הֵנָּה זִמָּה הוּא:
ויקרא יח יז

5. לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אֵשֶׁת אָבִיו וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו:
דברים כג א

6. וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּהּ לֹא יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו:
דברים כב כט

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ערות וכו' וא"י דסברא היא וכו'. ע' לעיל ד' ב ע"ב תד"ה נתו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' וממאי דבאנוסה כתיב מעילויה דקרא דכתיב ונתן:

לעזי רש"י

פריט"ה [פרומיי"ר]. להיות חסר מנוחה.

עין משפט נר מצוה

פ א ב מיי' פ"ג מהל' אישות הל' יא סמג עשין נו טוש"ע אה"ע סי' קנה סעי' יב וסימן קעב סעיף ו:
פא ג מיי' שם טוש"ע שם סימן קנה סעי' יג:
א ד מיי' פ"ב מהל' איסורי ביאה הל"ח סמג לאוין קג וקד [טוש"ע אה"ע סי' טו סעי' יג]:
ב ה מיי' שם הל' י:
ג ו מיי' שם הל' יג [טוש"ע שם סימן טו סעיף ה]:
ד ז ח מיי' שם הל' יא [טוש"ע שם]:

תוס' חד מקמאי

נושאין על האנוסה הא דתנן גיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין פ' אסורים ליבם מדרבנן משום דמחלפי באשת אחיו מן האם ודוקא בשהן אחים מן האב (ולא) ומן האם אבל אחותה מן האב ולא מן האם שריא ואחים מן האב ומן האם נמי דאסיר ה"מ (בנים דאשה) [דווקא בנשים] דאנסוב לבתר דאתגייר אבל בנשים דאנסיב כשהוא עובד כוכבים לכ"ע שרי אפי' באחים מן האם והיכא דראשון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה חייבים כרת משום אשת אח. תניא עובד כוכבים שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה יש לו שאר האם ואין לו שאר האב כיצד נשא אחותו מן האם יוציא מן האב יקיים אחות אב מן האם יוציא מן האב יקיים. אח מן האם יוציא מן האב רמ"א יוציא וחכ"א יקיים שהיה רמ"א כל ערוה שהיא משום שאר האם יוציא מן האב יקיים ומותר באשת אחיו ובאשת אחי אביו. ושאר כל העריות מותרות לו לאתויי אשת אביו נשא אשה ובתה כונס [אחת] ומוציא [אחת] ולכתחלה לא יכנוס:

מוסף רש"י

שפתותיו דובבות. נעות, והנאה הוא לו שדומה כמי (בכורות לא:). **יביאו ראיה שהוא בן עשרים.** אם כ"ד מגריכין את הימנה לתלון וליכנס, יביאו קרובי הימנה ראיה שהוא בן עשרים ותיפטר בלא חליצה ויבום (לעיל פ.). **והוא הסרים.** כלומר ונולדו בו סימני סרים, והכי מפרש בגדה בפ' יוצא דופן (מז:) דאי לא נולדו לו סימני סרים אמרינן הא